

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)

SSN Anna Owczarek (sprawozdawca)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa S. N.

przeciwko P. B., N. sp. z o.o. w W., Ł. sp. z o.o. w K. "M. sp. z o.o." S.K.A. w P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 17 lipca 2020 r.,

zażalenia strony pozwanej "M. sp. z o.o." S.K.A. w P.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 20 września 2019 r., sygn. akt VII AGa (...),

**oddala zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego
w (...) z dnia 20 września 2019 r., sygn. akt
VII AGa (...) w części dotyczącej odrzucenia skargi
kasacyjnej.**

UZASADNIENIE

Pozwany „M. sp. z o.o.” S.K.A. w P. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 22 maja 2018 r. Do skargi został załączony wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym podpisany przez Wiceprezesa Zarządu K.F. Odpis postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 4 września 2019 r. oddalającego wniosek został doręczony pełnomocnikowi pozwanego, który wniósł zażalenie.

Postanowieniem z dnia 20 września 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił zażalenie jako niedopuszczalne oraz odrzucił skargę kasacyjną wobec jej nieopłacenia. Pozwany wniósł zażalenie na powyższe postanowienie w całości, przy czym wniósł o rozszerzenie zakresu rozpoznania, w części zaskarżającej postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej, o prawomocne postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 4 września 2019 r. oddalające wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych (art. 380 k.p.c.) .

Postanowieniem z dnia 12 listopada 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił zażalenie pozwanego w całości. Uwzględniając zażalenie pełnomocnika pozwanego postanowieniem z dnia 24 stycznia 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) na podstawie art. 395 § 2 k.p.c. uchylił postanowienie z dnia 12 listopada 2019 r. w części odrzucającej zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej. Pełnomocnik pozwanego w piśmie z dnia 7 lutego 2020 r. wskazał, że nie popiera zażalenia na postanowienie z dnia 12 listopada 2019 r. w części dotyczącej odrzucenia zażalenia na postanowienie z dnia 20 września 2019 r., pomijając fakt jego prawomocności. Jednocześnie wniósł o „uznanie, że pismo z dnia 16 września 2019 r., jako oparte na nowych okolicznościach stanowiło ponowny wniosek o zwolnienie z kosztów” , a gdyby Sąd odmówił rozpoznania w tym zakresie to zgłasza ponowny wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, w szczególności w zakresie opłaty od skargi kasacyjnej.

Zażalenie powołuje zarzut naruszenia art. 112 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 130 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie faktu, że wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym został podpisany przez Wiceprezesa Zarządu K. F., stąd to on po oddaleniu wniosku powinien zostać wezwany do opłacenia pisma ze wskazaniem kwoty i

terminu dokonania tej czynności. Kolejny zarzut dotyczy naruszenia art. 112 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 130 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie że, niezależnie od opatrzenia pisma z dnia 16 września 2019 r. nazwą „zażalenie”, jego treść wskazywała na powołanie nowych faktów i okoliczności uzasadniających zwolnienie od kosztów sądowych, co powinno skutkować uznaniem go za ponowny wniosek i merytorycznym rozpoznaniem.

Sąd Najwyższy zważył:

W pierwszej kolejności wskazać należy na wielowariantowość stanowiska skarżącego, sprzeczności wewnętrzne twierdzeń i zarzutów zażalenia oraz niespójność jego argumentacji. Taka forma i treść środka zaskarżenia, sporządzonego przez profesjonalnego pełnomocnika, narusza przepisy kodeksu postępowania cywilnego i nie zasługuje na akceptację.

Chybiony jest zarzut nieprawidłowego doręczenia odpisu postanowienia

Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 4 września 2019 r. oddalającego wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych oparty na twierdzeniu, że skoro został on wniesiony bezpośrednio przez stronę, to orzeczenie należało doręczyć jej, a nie pełnomocnikowi. Zgodnie z art. 133 § 3 k.p.c., jeżeli ustanowiono pełnomocnika procesowego jemu należy dokonywać doręczeń. W postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych, a w sprawach własności intelektualnej także przez rzeczników patentowych. Zastępstwo to dotyczy także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji (art. 87¹ § 1 k.p.c.). Przepisu tego nie stosuje się w postępowaniu o zwolnienie od kosztów sądowych oraz o ustanowienie adwokata, radcy prawnego lub rzecznika patentowego (art. 87¹ § 2 k.p.c.). Wykładnia językowa, celowościowa i systemowa prowadzi do jednoznacznego wniosku, że w sytuacji, gdy strona ma już ustanowionego pełnomocnika jej samodzielna kompetencja obejmuje jedynie złożenie wniosku o zwolnienie od kosztów, a dalsze czynności, w tym doręczanie pism sądowych i wnoszenie środków zaskarżenia, podejmowane są za jego pośrednictwem. Za takim stanowiskiem przemawia wprost treść art. 112 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w myśl którego wzywanie do

uzupełnienia braku fiskalnego, w wypadku oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych zgłoszonego przed upływem terminu do opłacenia pisma, nie jest związane z tym kto wniósł wniosek, tylko od wniesienia pisma podlegającego opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego.

Bezzasadny jest zarzut błędnej kwalifikacji pisma procesowego pełnomocnika pozwanego z dnia 16 września 2019 r. W przedmiotowym wypadku nie ma zastosowania art. 130 § 1 zd. 2 k.p.c. zgodnie z którym mylne oznaczenie pisma procesowego lub inne oczywiste niedokładności nie stanowią przeszkody do nadania pismu biegu i rozpoznania go w trybie właściwym. Niezależnie od zatytułowania wprost jako „Zażalenie” zostało ono skierowane do Sądu Najwyższego i zawiera wszystkie elementy konstrukcyjne właściwe dla tego środka zaskarżenia (oznaczenie zakresu zaskarżenia, wartości przedmiotu zaskarżenia, wniosków, zarzutów). Brak zatem podstaw do przyjęcia oczywistej niedokładności pisma polegającej na jego mylnym oznaczeniu. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 24 maja 2017 r. III CZP 2/17 (OSNC 2018, nr 2, poz. 16) szczególnym wymaganiam stawianym zawodowym pełnomocnikom jest dobór właściwego, przewidzianego w danym wypadku przez ustawę środka zaskarżenia. Ich decyzja w tym zakresie oznacza nie tylko dokonanie prawidłowej czynności procesowej, ale także spełnienie elementarnych standardów zawodowych. Niemniej odróżnić należy niewłaściwy dobór środka zaskarżenia od nadania mu niewłaściwej nazwy albo jej całkowitego pominięcia. O procesowej kwalifikacji dokonanej czynności decydują jej cechy konstrukcyjne, odróżniające od innej, a nie nazwa użyta jako tytuł, zwłaszcza wtedy, gdy okoliczności danego przypadku jasno wskazują, że doszło jedynie do oczywistej niedokładności. Mylnego oznaczenia środka zaskarżenia nie należy zrównywać z jego wadliwym wyborem, choćby taki wybór był także wynikiem pomyłki. Konsekwentnie konwersja pisma procesowego pełnomocnika pozwanego na inną czynność procesową jest niedopuszczalna.

Przypomnieć należy, że celem przepisów wprowadzających rygoryzm w postępowaniu o zwolnienie od kosztów sądowych jest zdyscyplinowanie stron, zapobieżenie przedłużaniu postępowania na skutek ponawiania

bezzasadnych, niekompletnych wniosków (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2017 r., III CZ 41/17, OSNC 2018, nr 1, poz. 100).

Okoliczność niepłacenia skargi kasacyjnej jest niesporna. Istotą zażalenia jest kwestionowanie zasadności postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 4 września 2019 r. Sąd Najwyższy, rozszerzając w oparciu o art. 380 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. zakres rozpoznania, dokonał weryfikacji tego rozstrzygnięcia. W jej wyniku odmowę zwolnienia od kosztów sądowych uznał za uzasadnioną. Podzielił jako trafną i należycie umotywowaną ocenę Sądu Apelacyjnego, że pozwany uchylił się od przedstawienia dowodów wykazujących, aktualny na chwilę składania wniosku, stan majątkowy i sytuację finansową spółki. Nie wyjaśnił co stało się ze składnikami majątkowymi znacznej wartości wykazanymi w bilansie za rok 2017 (aktywa trwałe w kwocie ok. 30 milionów zł), w szczególności dlaczego nie mógłby wykorzystać środków z należności krótkoterminowych przysługujących mu wcześniej w kwocie bliskiej milionowi złotych. Brak środków na sporządzenie profesjonalnego sprawozdania finansowego za rok 2019 nie uniemożliwiało przedstawienia dokumentów odzwierciedlających wyciągów z rachunków bankowych, raportów kasowych czy deklaracji podatkowych.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie jako bezzasadne.